

Blízká vlaková setkání

Vlak se příjemně kolébá a vagonem na trase z letiště na Asakusu zní pouze štěbetavé hlasy cizinců. Spořádaní Japonci, co se vrací domů, v klidu sedí nebo pospávají. Já se díky celkem pohodlně prospaným hodinám v letadle cítím překvapivě svěží. Na hrudi mě hřeje radost z toho, že jsem konečně zpátky v Japonsku. A na těle hladí zvláštní hedvábný pocit jakési známé samozřejmosti.

Rozhlížím se po vagonu. Žlutá trojúhelníková madla visící na železných tyčích u stropu vagonu se houpají a já už jen z pohledu na ně vím, jaký to je pocit, když se jich člověk drží. A jak to lehce zabolí, když se o ně občas z nešikovnosti při vstávání ťuknu do hlavy, protože vlaky nejsou dimenzované na mou evropskou výšku.

Pročítám si nálepky kolem dveří. Upozorňují mě na to, na co vždycky. Mám si telefon přepnout do „maná módo“, tedy tichého režimu, nemám hlučet a mám si hlídat prsty, aby se mi neskříply do dveří. Všechny ty samolepky vypadají pořád stejně jako před lety.

Na malé digitální obrazovce nad každými dveřmi se střídají názvy zastávek. A čím blíží jsme centru Tokia, tím víc mám ta jména spojená s nějakou vzpomínkou.

„Tady jsem chvíli bydlela.“

„Odsud jsem vyrážela na výlet.“

„Tady mají ten skvělý ramen...“

Série asociací pokračují, z repráků se občas ozve předtočené hlášení, na této trase i v angličtině. A ten hlas je moc dobře známý. Všechno ve vlaku je mi tak zvláštně přirozeně a povědomě známé, až mě to překvapí. Nemám v sobě v tuhle chvíli jediný pocit, který bych mohla přirovnat k něčemu, co by snad mohl cítit normální člověk, když přijede na druhý konec světa. Žádný pocit, který by ve mně signalizoval, že začíná dovolená.

„Jsi doma. Jsi tu prostě doma.“

Na první pohled se na téhle trase z letiště v Naritě skutečně moc nezměnilo. Pořád stejný typ vozu, se stejnou vůní, stejným hlášením a barvou sedaček. Jen reklam je tu z nějakého důvodu zdánlivě méně.

„Něco je ale jinak.“ Mou pozornost upoutá zářivě růžový plakátek s jednoduše a džendrově neutrálně vykreslenou postavíčkou. Ta se jednou rukou drží bezpečnostních madel. A namísto mobilu v ruce kouká nenápadně do strany a odvážně hlásí: „Jsem svědkem zneužívání a chci pomoci!“ Titulek pod panáčkem se pak naléhavým tónem ptá: „A jsi připraven?“

„Tohle je rozhodně novinka.“ Výrazný a pozitivní posun v komunikaci jednoho z nejpalčivějších problémů japonské veřejné dopravy mě mile překvapí. Plakát se totiž zcela evidentně soustředí na „čikan“, tedy osahávání a sexuální obtěžování na veřejnosti, se kterým dopravní společnosti i japonské úřady dlouhodobě bojují.

Plakát je dostatečně velký, v křiklavých barvách, dokonce izolovaný od ostatních reklam, aby nezapadl. A jeho digitalizovaná a rozhýbaná verze běží opakovaně i na obrazovkách nade dveřmi. Zkrátka nejde přehlédnout. A otevřeně vyzývá každého, kdo po plakátu přejede pohledem, aby obtěžování neignoroval, hlásil a pomohl proti němu bojovat.

Takovéhle veřejné ujištění, že bránit se sexuálnímu násilí aktivně a hlasitě, případně proti němu bojovat, i když se někoho přímo netýká, je pro často introvertní Japonce, kteří neradi tropí scény na veřejnosti, nesmírně důležité.

Japonsko má celosvětově a zcela oprávněně pověst jedné z nejbezpečnějších zemí světa a míra kriminality je tady mimořádně nízká. To se ale bohužel netýká čikanu. Za poslední léta se tenhle problém rozrostl do naprosto absurdních rozměrů a stal se až děsivě všudypřítomnou součástí života v japonské společnosti.

Mě samotnou kdysi během jediného roku obtěžovali v Japonsku ve vlaku hned několikrát. A to jsem měla ještě štěstí